

Mojca Doupona Topič, Tanja Kajtna
Fakulteta za šport, Ljubljana
UDK 316.356.2:796"20"

Družina in šport

Šport je pomembno sredstvo razvoja osebnosti otrok in njihovih sposobnosti ter lastnosti, sočasno pa tudi pomemben kompenzacijski dejavnik negativnih civilizacijskih trendov za vzgojo otrok in celostno podobo družine. Športna dejavnost družine ima več kot zgolj socialno kompenzacijsko vlogo. V prihodnje bi lahko bil šport pomemben (so)dejavnik življenjskega stila mnogih sodobnih družin.

Sport is an important resource for developing a child's personality, skills and characteristics, while at the same time it compensates in an important way for negative cultural trends regarding child-raising and the overall image of the family. A family's sporting activities have more than a social compensatory role: in the future, sport could be an important factor in the lifestyle of many modern families.

1 Uvod

Nekateri teoretiki definirajo družino v sociološkem smislu kot primarno družbeno skupino, katere jedro je otrok. Otrok – tudi če je posvojen – je tako pomembna entiteta družine, da se pojem družina ohrani tudi v primeru, ko enega od staršev (več) ni. Družina (tudi izvenzakonska zveza staršev) je torej pravno vzpostavljena in pravno varovana institucija, za katero je otrok *conditio sine qua non*.

Teoretiki pri nas med posebne lastnosti družine štejejo med drugim tudi dejstvo, da za otroke pripadnost družini ni posledica njihove svobodne odločitve, temveč so v družino rojeni (posvojeni) po volji staršev. Prav ta okoliščina je izredno pomembna in zaradi nje ima družina tudi posebno odgovornost za življenje in razvoj osebnosti otrok. Tu gre predvsem, ne pa v celoti, za procese socializacije. S slednjimi razumemo tiste odnose in procese, zaradi katerih (1) pridobiva človek (zlasti otrok) občutljivost za socialno stimulacijo (za vzorce vedenja v primarni skupini – družina, ožje socialno okolje – ali v sekundarni skupini – širše socialno okolje, za življenje v različnih interesnih ali drugih skupinah) in se (2) uči sprejemati te stimulse okolja ter da se v skladu s tem (3) obnaša praviloma tako, kot to delajo ostali v njegovi skupini ali kulturi. Družina je tista entiteta družbe, ki vsako družbo ne samo ohranja, ampak ima tudi vlogo »povezovalca« posameznika in družbe.

Z vključitvijo otroka v gibalne dejavnosti mu omogočimo skladen telesni, duševni in tudi psihosocialni razvoj. Po obdobju primarne socializacije, z vlogo družine kot glavnega socializacijskega agensa, začnejo pri odraščanju otroka vse bolj pomembno vlogo prevzemati vrstniki, mediji in ostale organizacije. Starši v obdobju primarne socializacije otroku privzgojijo vzorce vedenja, za katere menijo, da so pomembna popotnica odraščajočemu bitju na poti v svet odgovorne osebnosti. Torej življenjski stil staršev pomembno vpliva na prihodnost otrok in njihovo vključevanje v

socialno sfero. Šport je samo eden od načinov preživljanja prostega časa, je pa vsekakor pomembno sredstvo socializacije otrok in mladostnikov. Starši, ki uvrščajo šport visoko na lestvico vrednot, bodo tak odnos do gibalne dejavnosti privzgojili tudi svojim naslednikom.

Razlogov, zakaj se ljudje začnejo ukvarjati s športom, je mnogo. Če se osredotočimo na šport otrok in mladih, pa imajo starši kot otrokovi glavni socializatorji, gotovo ključno vlogo pri tem, da posameznik začne gojiti šport kot sestavni del življenja, kot sredstvo, ki motivira, koristi in tudi osrečuje. Družina je prvi socialni sistem, v katerem otrok živi. S svojimi značilnostmi vpliva na osebnost otroka na vseh stopnjah njegovega razvoja. Moralna načela, vrednote, cilji, prepričanja in pričakovanja staršev se prenesejo na otroka in postanejo del otrokovih osebnih ciljev, vrednot, pričakovanj in prepričanj (White 2007).

Govorimo o socializaciji za šport, kar pomeni, da otroka navdušimo za šport oziroma ga uvedemo v neko športno aktivnost, medtem ko gre pri pojmu socializacija v športu za sprejemanje pravil, navad, načinov obnašanja, značilnih za določeno športno skupino, ki pa večinoma ni več v domeni družine.

V nadaljevanju se bomo posvetili športu kot dejavniku kvalitete življenja in vlogi družine, ki jo ima le-ta pri razvoju športne kariere mladih športnikov oziroma športnic.

2 Šport kot dejavnik kvalitete življenja v družini

Vse več staršev se zaveda, da je šport lahko pomemben dejavnik vzgoje mladih, ki jih vodi mimo nevarnih čeri socialno-patoloških vedenjskih vzorcev. Vse pogosteje je v model življenja sodobnih družin vtkana misel, da je šport lahko pomemben element kakovosti življenja in dober nadomestek povečevanju materialnega bogastva v odsotnosti duhovnega.

2.1

Tudi pri nas se kažeta dva prevladujoča tipa sodobnih družin, ki bi ju lahko označili z dvema izrekoma:

– »Imeti več ne pomeni tudi živeti bolje.« To je tip, ki se izraža v fetišu potrošništva in hlastanju za materialnimi dobrinami, včasih tudi za ceno minimalne skrbi za otroke. Pri takih družinah otroci niso deprivirani (prikrajšani) v materialnem smislu. Nasprotno, praviloma se jim nudi veliko, tudi ukvarjanje s športom. Vendar je pogosto vse v funkciji »razbremenitve« lastnega ukvarjanja staršev z otroki, ki tako ostajajo brez najpomembnejšega: čustvene povezave s starši, poglobljenih intimnih vezi, topline – vsega, kar bi lahko izrazili z besedo dom.

– »Kot se brez kruha ne da živeti, se tudi samo od kruha ne more živeti«. To pa je tisti, vse večji tip družin, kjer starši porabijo večino časa za preživetje družine. Ta skupina družin bi rabila socialne mehanizme, ki bi omogočali ohranjanje dostojanstva družine in njenih otrok ne bi potiskali na obrobje družbenega življenja.

2.2

Opozoriti velja še na naslednja dejstva, ki veljajo za naše družine:

– Več kot 50 % družin kot celota njenih članov (torej skupaj) se pri nas s športno dejavnostjo

sploh ne ukvarja.¹ Pri tem je odločilna izobrazba staršev, ki hkrati vsebuje ozaveščenost o pomenu športne vzgoje v družini, in za to potrebna materialna sredstva (Doupona Topič 2010).

– Primerjalne analize kažejo, da otroci presežejo energijske motorične zmožnosti svojih staršev pri sedmih letih starosti. S tem nastopi eden izmed prvih mejnikov odtujevanja otrok od družine. Do starosti 12 let se starši z otroki lahko enakovredno športno udeležujejo le v izbranih športnih dejavnostih, kjer prevladuje informacijska komponenta gibanja (npr. nogomet, košarka). Nižja raven motoričnih sposobnosti staršev in skromna športna znanja celo mladim družinam onemogočajo skupno športno dejavnost družine. Otroci namreč izredno kritično in hitro ocenijo, kje so starše prehiteli. Na tistih področjih se raznoteri (zlasti vzgojni) možni vplivi staršev zmanjšajo ali celo izostanejo. S tem pa se celostnost družinskega habitusa zmanjša.

– Neustrezna športna naravnost družine se najbolj dramatično kaže v padcu motoričnih sposobnosti otrok v času šolskih počitnic in sočasno letnih dopustov staršev.

– Šola ima pri nas, za razliko od mnogih drugih držav, ob sobotah in nedeljah športne objekte (za otroke) zaprte.

Ohrabrujoči so nekateri rezultati raziskav, ki kažejo, da se del staršev vseh navedenih problemov že zaveda, zato brez zadostne strokovne in organizacijske podpore dejavnikov izven družine ter odgovarjajočih vladnih in nevladnih organizacij ne bomo mogli slediti potrebam na tem področju.

2.3

Glede na pomembno vlogo družine lahko rečemo, da ima otrok veliko večje možnosti, da poseže po športu kot obliki življenja, če mu starši predstavljajo ustrezen model športnega delovanja, kar vpliva tudi na njegov kasnejši razvoj in življenje. V takih družinah so pri otrocih bolj opazne sposobnosti, kot so vztrajnost, discipliniranost, natančnost, zaupanje v samega sebe, strpnost, potrpežljivost, zdrava tekmovalnost ter spoznanje, da se je treba potruditi, če hočemo doseči cilj (Bergant, Jemec, Kermelj - Dobnik 1995). Skozi športno udeleževanje se otroci učijo konstruktivnega in učinkovitega reševanja problemov, odgovornosti, prilagajanja, sodelovanja, podrejanja pravilom in moralnega vedenja. Porazi, ki so sestavni del športa, pa otroke učijo, kako se soočiti z neuspehom in se iz njega kaj naučiti (Cecić Erpič 2005).

2.4

Na ozaveščenost o nujnosti vključevanja otrok v športne aktivnosti vplivata naslednja dejavnika:

– Izobrazbena struktura staršev: višja izobrazba vpliva na to, kakšno mnenje imajo starši o športni aktivnosti, posledično pa v večini primerov pomeni tudi boljši materialni položaj družine in s tem več sredstev za športne aktivnosti otrok, raznovrstno in bolj kakovostno športno opremo, kar jih dodatno motivira in animira.

– Okolje: različna okolja nudijo družinam drugačne možnosti ukvarjanja s športom. Na športno aktivnost vpliva izbira vadbenih prostorov, opreme in programov, kar je pomembno za dolgoročno ukvarjanje z določenimi aktivnostmi. Pri tem je pomembno tudi to, ali družina živi v mestu ali na

---

¹ Podatek je približna translacija in aproksimacija ugotovitev longitudinalne študije Športnorekreativna dejavnost Slovenec – zadnji podatki iz leta 2009 (Doupona Topič 2010).

vasi. Družine, ki živijo v mestih, imajo večjo ponudbo različnih športnih aktivnosti, medtem ko so na vasi možnosti ukvarjanja z različnimi športi omejene. Podeželje v večini primerov nima ustreznih športnih površin, medtem ko jih je v mestih vedno več, zato je ponudba tudi bolj pestra.

3 Pomen družine pri oblikovanju otroka športnika

Pomena družine in staršev v življenju katerega koli športnika ne smemo podcenjevati, saj imajo nanj najpomembnejši vpliv, čeprav v celotnem sistemu predstavljajo tisti člen, ki je od športnega prizorišča najbolj oddaljen. Šport otrok postane v marsikateri družini središče družinskega dogajanja in tudi pomemben del življenja staršev.

3.1

Positivna vloga staršev v športnem udejstvovanju otrok se nanaša na starševsko podporo in spodbudo, ki morata biti zmerni, saj je najpogostejša napaka staršev prav prevelika ali premajhna vpletenost v šport. Primerna spodbuda in podpora vplivata na raven otrokovega zadovoljstva, zvišujeta samozavest, sposobnost zaupanja vase, dajeta občutek sprejetosti in lastne vrednosti ter občutek varnosti in stabilnosti. Mlad športnik po slabem nastopu ali izgubljeni tekmi potrebuje starševsko pozornost in ljubezen, starši mu morajo pokazati, da še zaupajo vanj, vlivati mu morajo samozavest in krepiti pozitivne miselne sheme. Starši naj bi ravnali z otrokom enako, ne glede na to, ali zmaga ali izgubi. Na tekmovanjih in potovanjih naj bi se zabavali in uživali, bili sproščeni, mirni, pozitivni in polni energije. Vse to naj bi pripomoglo k dobremu nastopu športnika.

3.2

Ravno tako naj bi starši mladega športnika že takoj na začetku naučili samostojnosti. Samostojnost se nanaša na organizacijo prevoza na treninge in tekmovanja (npr. povezave z drugimi starši) ter na prisotnost na treningih in tekmovanjih.

3.3

Nekatere raziskave s področja družinskih čustvenih odnosov (Berk 1997) kažejo, da zelo veliko družin svojemu otroku – vrhunskemu športniku nudi privilegiran položaj, mnogokrat na škodo drugih otrok v družini, ki se ne ukvarjajo s športom. Neenakopravno ravnanje staršev do svojih otrok zaostčuje odnose med njimi. Otroku, ki mu starši posvečajo manj pozornosti in je deležen več grajanja, za tako početje krivi svojega brata ali sestro. Največkrat očetje in tudi matere otroka – vrhunskega športnika zaščitijo. V družini mu ni treba opravljati nekaterih povsem vsakdanjih stvari, tako da jih otrok začne ocenjevati kot nepomembne ali celo manjvredne. Posledice takega ravnanja pogosto pripeljejo do tega, da otrok ni več samokritičen, ne spoštuje mnenja drugih, svojega jaza ne ocenjuje več realno, vedno manj je pripravljen sodelovati z drugimi, nima prave samokontrole, kar onemogoča pravičen razvoj osebnostne zrelosti.

3.4

Cecić Erpič (2002) je v svoji študiji ugotovila, da so imeli bivši vrhunski športniki med aktivno športno kariero in po njej večinoma dobre odnose s starši in da so jim le-ti nudili socialno-

emocionalno oporo in jih spodbujali. Po mnenju slovenskih športnikov naj bi bili starši in družina vir opore, ne pa tudi stresa, kar kažejo nekatere tuje študije. Da je družina športniku eden glavnih virov spodbude in opore ter hkrati pomemben vir stresa, se kaže kot svojevrsten paradoks. Družina ima v vsakem pogledu zelo pomembno vlogo pri uresničevanju športnih ciljev posameznika: Je začetna točka, od koder se človek poda v njegovo resnično delo – tekmovanje. Naši športniki poročajo o srednje močni podpori obeh staršev v prvih letih njihovega treninga (Doupona Topič 2005). Očetje so jih pri njihovi športni dejavnosti na začetku nekoliko bolj vzpodbujali kot matere. Športnice so nekoliko bolj močno čutile podporo mater. Polovica športnikov priznava, da je bilo ukvarjanje s športom velik finančni vložek za njihove starše in pri tem se kažejo statistično značilne razlike med spoloma, saj so športnice močnejše občutile finančno pomoč svojih staršev. Vzrokov za take rezultate ni moč zanesljivo ugotoviti, možno pa je, da so športni klubi močnejše podpirali dejavnost fantov ali pa so starši pri dekletih bolj poudarjali finančni vložek in so tako dekleta to močnejše občutila. Možno je seveda tudi, da so športnice bolj hvaležne svojim staršem ali pa so samo bolj kritične. 61 % športnikov ima zelo dobre odnose s svojimi starši, 27 % dobre, prav noben športnik pa ne čuti, da bi imel v času športne kariere s starši slabe odnose. Polovica športnikov sicer misli, da starši pričakujejo od njih boljši športni rezultat.

3.4

S pilotsko študijo (Doupona Topič 2002)² na vzorcu mladih športnikov (rokomet, judo, ples in košarka) smo ugotavljali odnos med športniki in njihovimi starši. Visoki rezultati, ki smo jih dobili na lestvici AMOC (športnikovo dojemanje starševskega medosebnega vedenja do nje/njega), kažejo, da se športniki po eni strani vedejo zaupljivo in pozitivno pri razpravljanju o težavah oziroma osebnih pogledih, medtem ko se po drugi strani staršev izogibajo in jim prikrivajo osebne občutke. Rezultati sicer kažejo, da so odnosi med materjo in očetom ter športnikom odprti, vendar si športniki želijo biti do staršev še bolj zaupljivi, a hkrati ne razkriti svojih najglobljih čustev. Skupna ocena pa je, da si športniki želijo sprememb v odnosu do staršev.

3.4.1

Športniki se na tekmovanjih počutijo negotove, če ni prisotna mati, saj čutijo potrebo po njeni čustveni podpori in pogovoru o športu. Mladi športniki si dejansko želijo še več materine podpore. Le malo športnikov ima občutek, da matere z njimi ravna nepravilno in prav vsi si želijo, da bi ta odnos spremenili še na bolje. Športniki se v pogovoru z materjo ne vedejo pretirano samozavestno, ne izrazijo jasno svojega mnenja in tudi slabo zagovarjajo svoja stališča, si pa to želijo.

3.4.2

Športniki svoje očete večinoma dojemajo tako, da so jim očetje sposobni nuditi pomoč, hkrati pa si tudi želijo, da bi očetje imeli več časa za njihovo športno dejavnost. Nadalje rezultati kažejo,

---

2 Poudariti je treba, da rezultatov pilotske študije ne moremo posploševati, saj so narejeni na manjšem vzorcu. Nadaljnje raziskave, ki bi jih bilo treba izvesti na mladih športnikih, ki se ukvarjajo z različnimi športnimi panogami, predvsem tistimi, okoli katerih se danes vrti športni »biznis«, bodo pokazale resnično sliko odnosa med straši in športniki.

da matere vedno ne podpirajo svojih sinov pri ukvarjanju s športom, čeprav si športniki to želijo. Kljub temu pa je odnos med materami in športniki veliko bolj sproščen kot omejujoč oziroma avtoritativen. Prav tako matere niso posebno kritične do njihovih športnih rezultatov. Ne glede na to bi si športniki želeli s svojo mamo še bolj pristne odnose.

4 Družina, šport in spolne vloge

V okviru projekta (Doupona Topič 2002) *Zdravstveni, socialni status, motivacija in pogoji za trening vrhunskih, perspektivnih ter nekdanjih vrhunskih športnikov* smo ugotavljali, kateri dejavniki vplivajo na to, da se nekatere deklice vključujejo v športe, v katerih prevladujejo ženske, in v športe, kjer prevladujejo moški. Zanimalo nas je, kakšne so prioritete družinske vzgoje za usmerjanje in spodbujanje deklic v vrhunski »ženski« ali »moški« šport, kako na to vpliva športna aktivnost staršev, njihova izobrazba, velikost družine in materialni pogoji. Raziskava je bila narejena na vzorcu 172 staršev, katerih otroci so redno vadili v eni od 10 izbranih športnih panog. Kot »ženske« so bile izbrane naslednje športne panoge: športno ritmična gimnastika, ples, umetnostno drsanje in kotalkanje, kot »moške« pa: kajak na divjih vodah, veslanje, hokej na ledu, sabljanje, športno plezanje in lokostrelski biatlon.

Ugotovili smo, da so v »ženske« športe v večji meri vključene deklice, ki so edinke ali pa so deklice v družini v večini. V moške športe je vključenih največ deklic iz družin, kjer so otroci po spolu mešani. Tukaj lahko naredimo povezavo z dejstvom, da bratje pomembno vplivajo na vključitev deklice v moški šport. Podobno sta ugotovila tudi Young (1999) in Scratona idr. (1999): športna aktivnost bratov (oz. oseb moškega spola) je povezana z vključevanjem deklic v moške športe, medtem ko športna aktivnost sester ne vpliva na odločitev bratov.

Analiza stališč staršev do športne aktivnosti je pokazala, da imajo starši deklic pozitiven odnos do športne aktivnosti. Družine deklic večinoma pripadajo srednjemu socialnemu sloju, starši so v povprečju enako izobraženi, imajo enak odnos do športne aktivnosti in so imeli otroke pri približno enaki starosti, med družinami pa vendarle obstajajo razlike. Veliko deklic, ki se ukvarja z ženskimi športi, je edink, ali pa je v teh družinah v povprečju manj otrok in pogosto prevladujejo otroci ženskega spola. Več deklic iz moških športov prihaja iz družin, kjer je vsaj en otrok deček. Bratje deklic iz moških športov se največkrat ukvarjajo z isto panogo, bratje deklic iz ženskih pa se le redko ukvarjajo z istim športom. Večina sester v obeh skupinah se ukvarja z istim športom. Ob večjem številu otrok v družini očitno ni tako močnega zaščitniškega odnosa do posameznega otroka. Deklice, ki se ukvarjajo z ženskimi športi, dosegajo boljši učni uspeh kot njihove vrstnice v moških panogah. Pogosteje se tudi dodatno učijo tuj jezik. To kaže, da starši deklic iz ženskih športov verjetno več storijo za izobrazbo svojih hčera.

Očetje deklic, vključenih v moške športe, se pogosteje kot očetje deklic iz ženskih športov ukvarjajo z eno od »moških« športnih panog, velikokrat je to panoga, s katero se ukvarja njihova hči. Enak trend je videti pri mamah iz ženskih športov, ki se pogosteje kot mame iz moških športov, ukvarjajo z ženskimi športi. Družinski člani moškega spola so največkrat tisti, ki deklice navdušijo za ukvarjanje z moškim športom. Za navdušenje za ženski šport pa največkrat poskrbijo mame in drugi dejavniki, med katere sodijo: testiranja, razne promocije, bodoči trenerji ipd. V obeh skupinah športov so bile deklice v enaki meri same glavni pobudnik za začetek ukvarjanja z izbrano panogo.

Večina staršev v obeh skupinah športov je mnenja, da ima šport, s katerim se ukvarja njihova hči, v njihovem kraju dolgoletno tradicijo in da Slovenci v tem športu dosegamo dobre rezultate. Da je ta panoga cenjena, se bolj strinjajo starši iz moških športov. To pa je presenetljivo, saj mediji navadno posvečajo manj pozornosti ženskim dosežkom v tradicionalno moških športih. Možno je, da so starši deklic v moških športih pri odgovorih mislili na cenjenost športne panoge v moški konkurenci.

Za moške športe je značilno večje poznavanje športne panoge, preden se starši odločijo, da svojega otroka vključijo v njene programe. Starši, ki dobro poznajo športno panogo, lahko bolje ocenijo vse dejavnike, ki bodo vplivali na otroka. Odločitev, da deklice vključijo v moško športno panogo, je postavljena tudi na temelju izkušenj ali informacij, ki jih pridobijo od trenerjev, tekmovalcev in funkcionarjev – te pa imajo, če so v njej že aktivni sinovi.

Značilno je, da se v ženske panoge deklice vključujejo že zelo zgodaj in da trenirajo več kot deklice v moških športih. Zaradi svoje mladosti ob vključitvi v izbrani šport se pred začetkom treniranja izbrane panoge niso mogle ukvarjati z nobeno drugo panogo, kar pa je bolj značilno za deklice iz moških športov. Če se deklice iz ženskih športov ukvarjajo še s kakšno panogo, je to navadno ženski šport, deklice iz moških športov pa si največkrat izberejo neko nevtralno panogo.

Starši otrok iz ženskih in moških športov se razlikujejo v stališčih o vplivu različnih športnih panog na osebnostni razvoj žensk in v stališčih o primernosti posameznih panog za ženske. Starši, ki imajo svoje hčere v ženskih športih, pripisujejo različnim športnim panogam večji vpliv (pozitiven in negativen) na osebnostni in telesni razvoj žensk kot starši iz moških športov in so do svojih hčera nekoliko bolj zaščitniški ter tudi nekoliko bolj obremenjeni s stereotipnimi spolnimi vlogami (kaj je in kaj ni primerno za ženske).

Zaključek

Športna dejavnost mladih – bodisi v okviru družin bodisi izven njih – ni in ne more biti rešitev za vse stiske sodobne družine, ki jih proizvajajo negativni spremljevalci tržnih sistemov, pa naj imajo le-ti vgrajene še take varovalne socialne mehanizme. Prav gotovo pa se šport kaže najprej kot pomembno sredstvo razvoja osebnosti otrok ter njihovih sposobnosti in lastnosti, sočasno pa tudi kot pomemben kompenzacijski dejavnik negativnih civilizacijskih trendov na vzgojo otrok in celostno podobo družine. Po mnenju nekaterih teoretikov ima športna dejavnost, zlasti družine, več kot zgolj socialno kompenzacijsko vlogo. V dogledni perspektivi naj bi bila tudi pomemben (so)dejavnik preoblikovanja sprevrženih miselnih vzorcev in življenjskega stila mnogih sodobnih družin. Pozitivna vloga športa kot dejavnika večje kohezivnosti družine in kvalitete njenega življenja je bila, kljub spoznanjem različnih znanosti (pedagogike, psihologije, sociologije, kineziologinje ...), dolgo zanemarena. Število socialno patoloških pojavov med otroki in mladino (mladinska delinkvenca, huliganstvo, potepuštvu, pijančevanje, narkomanija ...), ki jih je z brezposelnostjo, odpiranjem socialnih »škarij« in brezperspektivnostjo mladih zdaj tudi pri nas možno pričakovati v večji meri kot doslej, pa po eni strani opozarja teoretike, da dogajanja znanstveno in strokovno spremljajo in nanja opozarjajo, po drugi strani pa apelira na državo, ki v družino posredno ali neposredno posega, da skupaj naredijo vse, da se negativni dejavniki tržnega sistema, ki so ga teoretiki z različnih vidikov dodobra analizirali, ne bi v preveliki meri udejanjili na najboljčutljivejšem tkivu vsakega naroda – otrocih.

Prihodnost prinaša družini nove preizkušnje, ki jih starši doslej praviloma niso poznali. Premalo se zavedamo dejstva, da otrok družinske vplive sprejme globoko vase in ga kasneje v širšem družbenem delovanju spremljajo kot »tíhi partner«.

Literatura

- BERGANT, Evgen, JEMEC, Marjan, KERMELJ - DOBNIK, Marjanca (ur.), 1995: *Šport v družini*. Ljubljana: Olimpijski komite Slovenije, Združenje športnih zvez.
- BERK, Laura, 1997 (4th ed.): *Child Development*. Boston: Allyn & Bacon.
- CECIĆ ERPIČ, Saša, 2005. Moj otrok in tekmovalni šport – da ali ne? *Otrok in družina* 55/1. 26–27.
- DOUPONA TOPIČ, Mojca, 2002: *Zaključno poročilo projekta CRP V5-0330-00 Zdravstveni, socialni status, motivacija in pogoji za trening vrhunskih, perspektivnih ter nekdanjih vrhunskih športnikov*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
- DOUPONA TOPIČ, Mojca, 2005: Sport, gender and the issues of life. K. D. Gilbert (ur.): *Sexuality, sport and the culture of risk*. Oxford: Meyer & Meyer Sport. 103–118.
- DOUPONA TOPIČ, Mojca, 2010: Vpliv socialne stratifikacije na značilnosti športno rekreativne dejavnosti v Sloveniji. *Šport* 58/1–2. 100–104
- SCRATON, Sheila, FASTING, Kari, PFISTER, Gertrud, BUNUEL, Ana, 1999: It's still a man's game? *Review for the Sociology of Sport* 34/2. 99–111.
- WHITE, Sally, 2007: Parent-Created Motivational Climate. S. Jowett, D. Lavallee (ur.): *Social Psychology in Sport. Champaign*. IL: Human Kinetics. 131–143.
- YOUNG, Kevin, 1997: Women, sport and physicality. *Review for the Sociology of Sport* 32/3. 297–305.